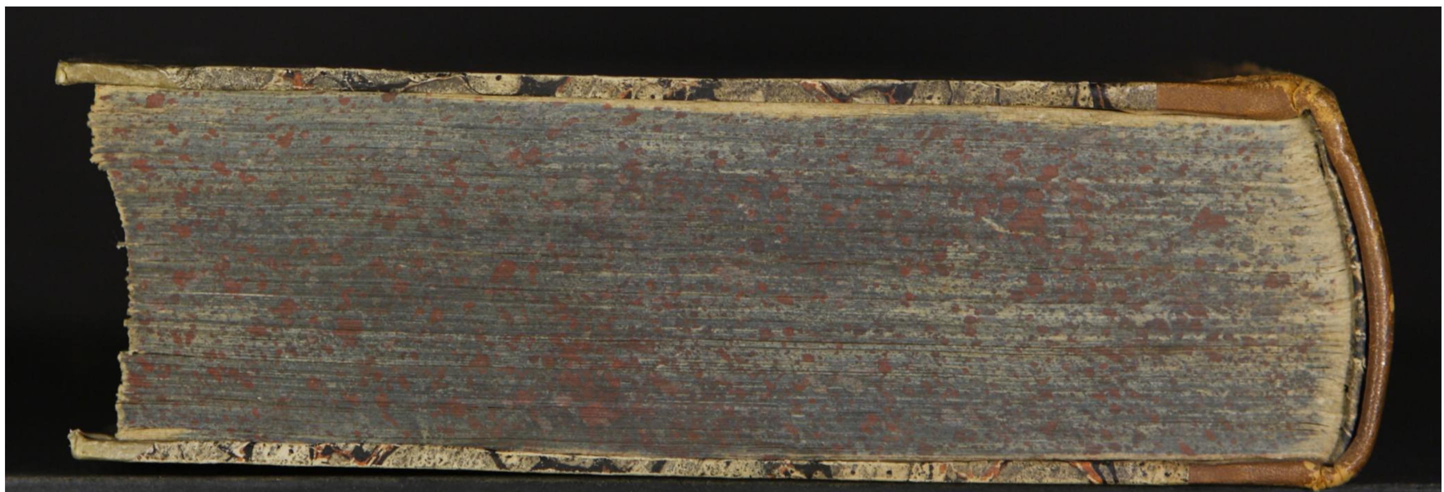
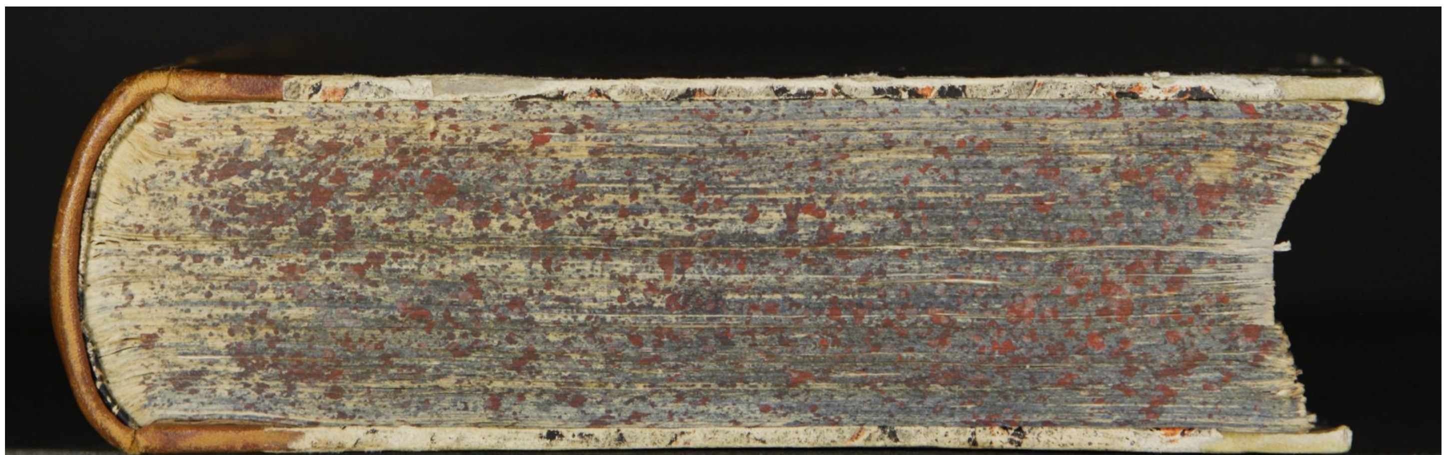
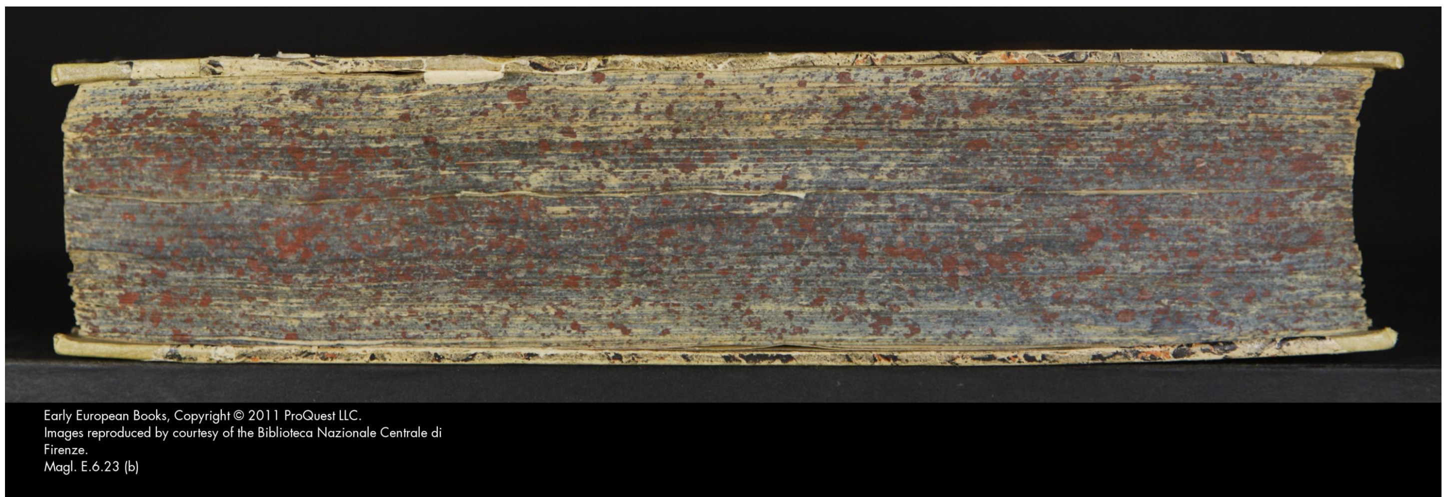

BEROALDI
OPERA
INCUNABULI
E
6
23
Biblioteca Nazionale
Centrale - Firenze

Declamatio Lepidissima Ebriosi Scortatoris Aleatoris de uitiositate Disceptantium: Condita a Philippo Beroaldo.

e

Ad Venerabilem & Eruditum Sigiſmundum Goſſingerum Eccleſiæ Vuratiſlauiēſis Canonicū: Philippi Beroaldi Bononienſis Epiſtola.

ſCiti elegantiſq; conuiuatoris eſt non tam apparatu ferculorum inſtruere: q̃ lepiditate fabulatorum hilarare cōuiuium: Queſtiones autē conuiuales eē debēt neq; nodoſæ neq; auſteræ ſed iucundæ & inuitabiles ſuper rebus ad cōmunem uſum uitæ pertinentibus: cū quadam facilitatis illecebra: Quibus īgenia cōuiuarum uenuſtiora fiant: Et quodam quaſi incitabulo foueātur. quod ſane genus ueteres adeo probarūt. ut de cōuiualibus queſtionibus Ariſtoteles. Et Plutarchus & Apuleius noſter uolumiā cōſcripſerit. ut Aſellius ſabinus dialogum feſtiuiſſimum condiderit: in quo Boleti & ficedulæ & oſtreæ & turdi ſuper principatu Ganeæ Certamen inducitur: Ex hoc genere ludicrarum queſtionum ni mirum illa tua eſt. Sigiſmūde mi amabiliſſime: quam mihi diſſoluendam propoſuiſti. Scribis enim ad me in epiſtola eloquenter eleganterq; conſcripta ortā eſſe apud te inter coepulones atq; cōpranſores tuos Ludicram. & uere conuiualē diſputationē: uidelicet quis fedior nequiorue ſit habendus meretricarius an Aleator an temulētus. qđ deniq; ex his tribus uitiis ſit culpatiſſimū: Cōſulis me adhibes preces ut libello tibi explicem:

quid super hac re sentiam. Et tanq̄ honorarius arbi ter controuersiam hanc ipe diiudicē: Ego qui liben tissime morem gero id Genus hominibus quibus dare beneficium est accipere. sumpto Calamo hanc ioculatoriam disputationem explicaui stilo decla/ matorio. planeq; scholastico. Ita enim credidi rem planius lucidius manifestius liquere posse si hoc charactere explicaretur. Cæterum quia socraticum est & academicum nihil affirmaṝ ego nihil decerno ut dogmatistes: uerum ut opinator. Id opinor et pro bo qđ in ultimo positum leges: sic uarro sic cæteri in extremo colllocant qđ maxime probant. Et cum suum cuique iudicium sua sententia sit: sequatur unusquisq; qđ maxime ꝓbabile existimabit: Ego uero quicquid idest libelli tibi nuncupati Dono di/ coq; Sigismunde gossinger non minus eruditione & nobilitate q̄ religione monstrabilis: qui ut elo/ quentiæ cultum: sine qua homo totus incultus: Ca peres: ut ingenuas disciplinas haurires ut barba/ riem exueres uenisti non pridem in italiam: fuisti Romæ aliquot ānos uigilātissimus Romāæ acade miæ cultor. Vbi eloq̄ntia latialis nata educataq; ē: unde tu suffarcinatus auro & argēto hoc ē eloqo & doctria. In patriā remigrasti nō solū Canonicatu di gnissimus sed & Episcopatu. Vbi studia humanita tis repastinās indies cultior doctior honoratior exi stis. Gaudeo qđ cōmentarios meos cumprimis pro/

bas & quecũq3 ex incude nostra litteratoria forma ta cusaq3 circũferuntur : habes continenter in mani bus. Quæ cum tu cum pleriq3 omnes tui similes ꝓ bent idq3 mihi per epistolas quotidie significent: fa cile adducor ut Credam non eẽ inuenustissima. & ut græce dicitur Amusotata. quæ tãtorum uirorum iudicio comprobantur. Nec enim Credibile est tam multos aut assentari aut falli: Itaq3 mihi blandior & hoc inuitamẽto illectus Cõmentarios Apuleianos subsiciuis temporibus procudo. Texitur opus sane luculenter. & intra duos ad summum sesquimẽses absoluti edolati impressi in publicũ progredientur: Quorum tu quoq3 fies particeps: Interim accipe li bellum hunc/quem expetisti / Ioculatoria disputa/ tione festiuum. lepidula eruditione iuitabilem: De/ clamatorio filo contextum: quem suadeo. aut super Cenam legas aut post Cenã: sic enim opinor faciet ad stomachum. Cum matutino & sobrio seria atq3 austera Conueniant: quicquid id est letus cape: & li bellum hilaritudinis plenum hilari frõte suscipito: Vale & amiciciam cole.

ARGVMENTVM.

p Ater qui tres filios habebat unum Scortato rem Alterum Aleatorem/ Tertiũ Ebriosum moriens in testamento ita scripsit: Ex filiis meis tur pior uitiosiorq; ex heres esto: post mortem patris cõ tendunt fratres quis nam exheredatus esse dicatur. res agitur apud iudices per quandam quasi Antica/ tegoriam hoc est mutuam accusationem: quam qui dam concertatiuam nuncupant: in plerisq; contro/ uersiis prisci declamatores uti consueuerunt perso na aduocati propter aliquam ipsius qui causam di/ cit deformitatem & uitii turpitudinem. Hic q̃q̃ per sonæ fratrum inhonestæ sint & turpes ut illis pro se loqui nefas esse debuerit: Ego tamen existimaui to tam causam planius explicari & uehementius agi posse: si ipsi semet mutuis criminationibus pulsa/ rent: q̃ si peraduocatum res ageretur: primas partes Ebrioso dedi: ut contra duos unus dicat: ut mox unus a duobus retaxetur: Conditio huiusce causæ illa est / ut pro sua quisque salute sollicitus nihil de proximo cogitet. Lector attende Letaberis.

Ebriosus contra Scortatorem & Aleatorem.

n On ignoro iudices quanto onere Causa no stra prematur / Ex hoc parentis elogio: pro/

pter quod fit ut sordes nostræ inuulgentur: ut pro bra nostra in propatulo conspiciantur. Et quod ma xime cauendum fuerat ut accusatione mutua frater inuehi cogatur in fratres. Sed qui semel labe utiosi tatis infectus sequestrato pudore frõtem perfricuit/ qui famæ contemptor est. non tam infamiam uere tur q̃ famem timet: Creditque prouerbio græco cla mitanti miserrimum esse fame mori & quod parasi tus ille Plautinus dixit: putat esse uerissimum: mi serrimus est: qui cum esse cupit quod edat non ha bet: proinde iudices ne ego esuritione tabescam / si exheredatus a patre sententia uestra pronuncier: ne inter mendicos sedens manum ad stipem porrigere cogar: agam hodierno die causam meam aduersus duos fratres. & potentissimis argumentis demõstra bo uel alterutrum uel utrũq; nimirum esse quem pater exheredatum esse uoluerit. Quãuis mihi sa tis superq; esse debuisset / ad exheredationem effu giendam uos edocuisse alterum ex fratribus esse q̃ me sordidiorem perditioremque: Verum ut res ma gis colliquescat separatim atq; diuisim / utrunq; in cessere / mihi in animo est: ut post explicatas unius sordes: Alterius quoque maculosam uitam insectã ter inuadam: Quãquã non me preterit q̃ sanctum sit nomen fraternitatis q̃ arcta fratrum coniunctio q̃ frater diligendus utpote quasi fere alter dictus: Sed mihi non tam fraternitas hoc tempore colen/

Miserri/mũ fame mori.

Frater fer alter.

da est q̃ mendicitas cauenda. Verꝝ est profecto illud
uerbũ uetus: omnes sibi melius esse malle q̃ alteri:
quisque sibi proximus est, & tunica pallio propior. Tũica pal
Cæterum ne longiore q̃ par sit exordio uos morier. lio ꝓpior.
Iam controuersiã ipsam ex testamento paterno deri
uatam quæso dispicite. Iubet pater eum ex nobis
exheredatũ esse qui sit uitiosior: quis non intelligit
quis non uidet siue uerba siue uoluntatẽ scriptoris
intueri libeat scortatorẽ designari: quo uitiosior nul
lus existit: Testamentum potentissimũ est: Vltima
defuncti uoluntas rata esse debet: hæc uobis spectã
da est: ad hanc perinde ac scopon sentẽtia uestra di
rigenda. Ait pater uitiosior ex filiis exhæres esto:
Scio me bibacem esse & uini cupidissimũ Sed hoc
si uitiũ est longe profecto minus est q̃ fraterna scor
tatio labesq; meretricaria: Nam ut prius cũ amatore
meretricis agam quid potest fedius esse: quid uitio
sius? q̃ amore mereticulæ turpissimo torqueri & ĩsa
nire? inter scorta nõ tam degere q̃ delitescere? Vbi
patrimonii famæq; dispendium fiat: ubi ex libero
seruus euadas sisq; seruituti indignissimæ mãcipa
tus: oĩs seruitus homini ĩgenuo & liberaliter educa
to intolerãda est: ille uero ultroneã subit seruitutẽ:
& eã qdẽ indignissimã q meretricariis pedicis ĩpli
cat̃: cui mulier impat: cui leges ĩponit p̃scribit iubet
q nihil impãti negar̃ põt: nihil audet recusar̃: poscit
dãdũ ẽ: uocat ueniẽdũ, eiicit abeũdũ, minat̃ extime

ſcendum. Duo ante oĩa ſunt: quæ mortales magni/
Fama & opes. pendunt fama & opes: Quid enim per deos ĩmor
tales mortalibus cõtingere poteſt illuſtrius q̃ nomi
nis ſplendor q̃ fama q̃ gloria: Cuius cã Tot erum/
næ tot ſudores. tot uigiliæ. ultro ſubeuntur ac tole
rantur: ut nõ immerito Cecinerit Valerius Flaccus:
Tu ſola animos mentemque peruris gloria: Vt ue
riſſimum ſit illud Solomonis melius eſt nomen bo
nũ q̃ diuitiæ multæ: præterea quid utilius: quid dul
cius: quid beatius q̃ opulentum patrimonium q̃ di
uitiæ luculentæ: Quarum cauſa impiger extremos
currit mercator ad indos: propter quas uita morta/
lium facta eſt laborioſa. Et irrequieta. ſunt pleriq;
qui mortem potiorem q̃ egeſtatem putent: quibus
intollerabilis uideat̃ nuda illa uita & omnibus qui
buſcunque antea habundauerit deſtituta. Apud na
Mos nabatheoꝝ. batheos: qui opes ĩminuit publice mulctatur: q au
get honore afficit̃: Quas tam græci q̃ barbari cum
tertium locum bonorum tenere debeant: primo ta
men in loco collocant: ut auctor eſt Plato. Atqui
utriuſq; huiuſce boni iacturam facit meretricarius:
Namque amationes meretriciæ grande ferunt una
cum damno dedecus: infamiam afferunt opes au/
ferunt: Male conſulit & rei & famæ mulierarius
amator: Quibus homini detractis nihil plane erit
illo deſpectius: nihil notatius. Itaq; amator deſpec
tiſſimus notatiſſimuſq; eſt habendus. qui ſcorto ho

nestum officium postponens qui in gurgustio deli tescens assiduis pulsatur infamiis patrimonii decoc tor. mendicitatis infamissimæ coagulũ: Bonam de perdere famá rem patris oblimare malũ est ubicũq; ut inqt satyrographus: Amator ut plautinus seruus festiuiter enarrat. bona sua pro stercore habet: foras iubet ferri/domi quicquid habet perdit: quãdo qui dem ipse perditus est: Meretrices ut dicũtur ita pro fecto sunt procaces: nullus est finis poscẽdi nullus dandi: ut amatoris libido rediuiua resurgit estq; in explebilis: sic meretricis. est iexaturabilis ꝓcacitas. Et cũ hodie aliquid dederis: hodie quoq; aliud dan dum est: Et cum scorti precium unus sit panis si So lomoni credimus Argẽtariam salutem ab Amasio quotidianam deposcit: Exenteratque quotidianis ictibus marsupium: Meretrix tãtisper blanditur dũ illud qđ rapiat uidet: Amator quã diu habet quod det tã diu illi Arridẽt edes meretriciæ & patẽt fores: Vbi despoliatus inopia argentaria laborat foras ex truditur: Non ne comedia humanæ uitæ speculum est? atqui apud Comicos poetas tota est meretrica rii amoris insectatio: Adolescentes in Scortis male audiunt: patres filios a turpi amore meretricis auo care abducere: Auellere omnibus uiribus neruisq; contendunt: Vt id nobis documento sit uitandas esse meretricum illecebras. fugitandas suauiationes

Suauiationes.

Poſcinū/ miæ poſcinūmias. Quarum uafricias: laqueos: illicia: blandiciaſque uiſcatas / ennumerare quis poſſit? In mercatore Plautinus pater Charinum filium ui/ ſeo muliebri implicatiſſimum caſtigatione Clamo ſa & obiurgatorio ſono ad bonam frugem reuoca/ re contendit: Tanquam nihil peræque diſpendio/ ſum rei ſit & moribus ac amor: In truculēto ſeruus

Meretrix ut mare. meretricē ego inqt itē eſſe reor mar̄ ut eſt: qđ des de uorat nūq̄ habundat: In aſinaria ait adoleſcens de/ ſpoliatus & excluſus Mare non eſt mare. Vos eſtis mare acerrimum: In ciſtellaria: meretrix fortunati eſt oppidi ſimillima non poteſt ſuam rem obtinere ſola ſine multis uiris: In ſticho qui poteſt mulieres uitare uitet. Apud declāmatores inducuntur patres qui elogio teſtantur exheredatos a ſe filios propter

Decalog⁹ ea quod meretrices amauerīt. In decalogo legis do minica præcepta decem Dei digito conſcripta conti nentur: Quibus recte uiuendi formula preſcribi/ tur / homines ad ſanctitudinem inſtituuntur: inter

Nō mœ/ cehaberis quæ illud eſt memoratiſſimum. non mœcehaberis Quo uerbo non ſolum interdicitur nobis adulte/ rium cum alienis uxoribus: ſed & omnis fornica/ tio: quippe in canonicis ſcripturis. ut docet diuus Auguſtinus & in Decretis. xxxii. queſtione quar ta proditum eſt. nomine mæcchiæ omnis fornica/ tio omniſque illicitus concubitus ſignificatur: Si

quæ a Pontificibus Decreta sunt seruari debent: quanto magis quæ a Deo. Tu qui scortator & meretricii Amplexus assectator es non ne uides te facere contra diuinum interdictum? Sed qui precepit nõ mæcchandũ. Idem in eodem decalogo haud quãq; precepit non bibendum: Ad hæc Amor formæ rationis obliuio est insaniæ proximus. Turbat consilia. Altos & generosos spiritus frangit: A magnis cogitationibus ad humillimas retrahit, Querulos iracundos. Temerarios dure imperiosos. Seruiliter blandos omnibus inutiles ipsi nouissime amori facit. Nam cum fruendi cupiditate insatiabili flagrat plura tempora suspitionibus lachrymis conquestionibus perdit, Odium sui facit & ipse nouissime odium est: Hæc luculenta diui Hieronymi peroratio quem non meretricariorum atque amatorum rubore suffundat? Quis Amasius talia audiens non repente se dãnet? ueluti feda uitiositate maculosum? Quis uenerius miles nõ hæc insemetipso recognoscens ingemiscat? nãque amorem amatorẽq; cuncta hæc uitia sectari solent. Cura, Egritudo, Insonnia, Erumna. Ineptia stultitia & temeritas incogitãtia cupiditas petulantia. Auiditas. Desidia. Inopia. Contumelia & dispendium. Amor Carnificinam commentus est. Amor amara dat mores hominum moros & morosos facit. Amatoris animus Clauo

Hieronymus.

Plautina.

cupidinis fixus apud edes meretricias retinetur. Viuitque in alieno corpore: Adeo ut plautinum illud dicere meritissimo possit. Vbi sum ibi non sum Vbi non sum ibi est animus. Quid non ne in uulgari maledicto conuitioq; quotidiano est nomen Scortatoris? non ne in confesso est Amorem furorem esse & meretrices famosas? sectari autem rem furibundam non ne furere est? Sectari rem infamē non ne infamiæ proximum atq; confine? Adhæc Amator sæpe Crudeli feritate grassat̄ ac furit obriualitatis suspitionem. meretricum enim nō est unū inseruire amantem: sed fouere complures. Et ex multiplicibus racemis sibi facere uindemiam. Hic bella iniuriæ suspitiones in militia amatoria: hinc marius hellade percussa se precipitat: hinc amator non solum miser & erunnosus uerum etiam turpissimus criminosissimusq; censetur. Quanto me magis iudices excutio, Tanto plura succurrunt ad taxandam meretricarii fratris feditatem. Et imprimis illud Apostoli Pauli qui euidenter ostendit uitium Fornicationis inter reliqua esse spurcissimum: qui Corinthios instituens ita proclamat. Fugite fornicationem omne enim peccatum quod cunq; fecerit homo, Extra corpus est qui autem fornicatur in corpus suum peccat. Adde quod qui Cupit bibere non erubescit id

Apostol9 Paulus.

palam profiteri. Et manũ in propatulo porrigere ad poculum. qui uero desiderio rei ueneriæ detinetur furtim id agit & clanculum: Cum cupiditatis erubescendæ depudescat: non credis id mihi? Audi nobilissimum philosophorum Aristotelem in problematis ita disquirentem. Cur homines rem agere ueneriam cupiẽtes confiteri se id cupere maxime pudet: bibendi autem. aut edendi desiderio cum teneãtur confiteri non pudet: possem infinita prope congerere: sed adhibendus est modus: quem in rebus omnibus utilissimum perhibẽt: Igitur o frater. Cũ in scortis male audias scito hoc eẽ omni probro probrosi9 omni turpitudine turpius: In tãtũ. ut nullus ignoret scortari & ĩ meretricario cenobio se & sua neqter ꝑ' fligare: id dici & eẽ ꝑstremissimũ uitioꝝ: qđ nec ipe opinor frater inficiaris: Cũ improboꝝ mos sit non improbitatẽ occulere: sed ex ipa uitiositate gloriari. Veꝝ hæc de scortatore ac meretricario dixisse satis superqꝫ sit. Trãseamus agedum ad aleatorem: quẽ non minus feda uitii labe maculosum eẽ confirmo: adeo ut multa quæ in illũ dicta sunt in hũc pꝛæque retorqueri possint, Et alia pleraqꝫ quæ dum a nobis perpenduntur queso diligenter attendite.

Aristoteles in problematis.

Alea res damnosa est ac turpis: furtoꝝ ac rapinæ conciliatrix. malarum cogitationum parens: hominis interioris carnificina: uirtutum atqꝫ omnis honestæ meditationis expultrix: Irarum maledictorũqꝫ

Vituperatio Aleæ.

In deos hominesque suscitabulum: Cui qui manci pati sunt semper Angore torquentur: semper tristi tudo illorum uultus innubilat: semper desperanter semper furenter omnia agentes conspitiuntur: Nimirum id uitium est quod scriptores omnes prosci dunt infamant Criminantur: Quod a legum conditoribus male mulctatur. Aristoteles inclytissimus philosophorum quarto Ethicorum uolumine Aleatores infamat. Illiberales esse & in sordido lucro uersari scribens: Apud iuris consultos Titulus est de Aleatoribus. Quo animaduersio cōstituitur in eos quoq; qui ludere compellunt: Senatus consultum uetus pecuniam ludere interdicit. Quin etiam. M. Tullius auctor est. lenticulam. M. Antonii Collusorem lege de alea esse condemnatum. Qui hominem nequissimum ob id uocat Antonium. ꝙ in foro atq; i propatulo alea luderet: Oratius quoq; aleā legibus interdictam tāquam rem improbam ostendit illo uersiculo. Seu malis uetita legibus alea: Nō ne īter Catulliana maledicta sunt Aleones quoq;? sic enim prisci aleatores nominitabant: Non ne consessum Aleatorum in ludo Talario turpissimum eē dixit Arpinas orator? Non ne Alea pernox? nō ne animosus aleator satyrico dente pstringitur? Quis quis inuentor Aleæ extitisti: tecum enim mihi res est: non rem uoluptariam ut uulgo creditur. sed pestiferam ac detrimentosam es cōmentus: quæ mul-

Lex de aleatoribꝰ.

tos ad mendicitatem redactos. furaces. grassatores. sacrilegos. fieri coegit: Et quoniam non est nobis hæc oratio habenda apud imperitos iudices. neq; in conuentu rusticano liberius paulo de studiis humanitatis ac litteris interioribus disputabo. Nec non ex secretariis platonicis eruta inuulgabo: Plato philosophorum deus refert ĩ phædro fuisse demonem nescio quem ex uetustissimis diis egyptiorum: cui dicata sit ibis Auis illa Egypti peculiaris. Non autem ciconia ut uulgo creditur: quæ Rostri aduncitate per aluum: sese perluens Clysteris usum demonstrasse mortalibus proditur: Demonem autem hũc theuth. siue theutatem primum inuenisse Geometriam. Astronomiam. Arithmeticam. & litteras: eũdem Talorum aleæque repertorem extitisse: Dignum ego amplissimo preconio Theutatem iudico iudices quatenus litteras & disciplinas ingenuas inuenit: Quod uero Talarium ludum Aleamque primus ostenderit feda suggillatione notandum censeo. Adeo ut mala bonis comparata preponderent: Nec minus uitiositatis sit in Aleæ commento. q̃ bonitatis in litterarum inuentione. Herodotus græcus Liuius quem. M. Tullius patrem historiæ nuncupat auctor est. Lydos primos Aleæ Tesserarũq; ludum Et cætera genera lusoria preterquam talaria excogitasse: Cæterum siue theuth ut memorat Plato: siue lydi ut autumat herodotus inuenere in

Ibis nõ ẽ ciconia.

Inuentor taloꝝ theuth.

ſtrumenta luſoria: Vtriq̨ mediusfidius tradidere mortalibus inuentum pernitioſiſſimum: Cuius comites ſunt fraus. periurium. Impoſtura mēdicitas: Et ex mendicitate mala mens malus animus. Et cōſequenter ad ſcelera facinoroſiſſima audenda proclíuitas. piget commemorare q̄ multi hoc uitio teterrimo ad incitas egeſtatemq̨ redacti ſibi & ſuis fuerunt dehoneſtamento: Quam multi dum furtificas ob aleam manus habent: Carnificis laqueo ſtrā gulati. mortem oppetiere ignominioſiſſimam. Ad hoc Aleatores publica pulſantur infamia: Et quia diſſerimus. apud Aures eruditas Eruditioniſque ſitientes. non erit abſonum ſi ab illa orandi lege Rethorica paulum deuius excurram excurſione plauſibili: Idq̨ ex declamatoria inſtitutione & ritu. Inter cæteras nationes ſtudioſiſſimi teſſerariæ luſionis Aleatoreſque maximi Germani fuiſſe produntur, Aleam inter ſeria exercentes: tanta lucrandi perdendiue temeritate. ut cum omnia defecerunt extremo ac nouiſſimo iactu de libertate ac de corpore contendant: Victus uoluntariam ſeruitutem ſubit. Et quamuis iunior quamuis robuſtior foret Alligari ſe patiebatur ac uendi. Ea erat ut inquit. Cor. Tacitus in re praua peruicatia. ipſi fidem uocant: inſitum hodieque eſt germanis ſtudium Aleæ animoſioris: In qua fidem Colluſori ſeruant: Et pecuniam perditam perinde ac mutuaticam uictori

Germani Aleatores.

cum fide representant: Dirum prorsus illud est sy/
dus natalitium: quo progenerantur Aleatores: quo
homines fiunt rei praue ac calamitosæ mancipati:
Q uicũq; in Nona parte libræ habuerit horoscopũ Horoscopus.
is erit si firmico materno credimus aleator populari
notione perspicuus: V tinã possent e uita in totũ ab Aleatoris
dicari tolliq; tesseræ & chartulæ lusoriæ sicuti iã pri
dẽ tali sublati sunt: Et lusio talaria abdicata: V ideo
plerosque omnes ex uobis contracta fronte mussan
tes qđ talos talariũq; ludum dixerim exoleuisse: no Tali.
lite ob id ad murmurare: uera locutus sum iudices/
nullus est error in uerbo. sed uulgus Errore promi/
scuo implicatur Existimãs talos esse instrumẽta lu
soria quibus quotidie passi luditur. Cum tesseræ il Tesseræ.
læ sint nominandæ non tali: Et uti totã rem plani/
us noritis scitote talos fuisse quaternos in ludo tala
rio/Ex talis quadrupedũ factos: qui ĩ posterioribus
tantũ pedibus esse produntur Aristoteli. Plinio Ce
terisq; Physicarũ disciplinaꝝ consultissimis: græci
talos astragalos uocãt: V nde & Astragalizõtes dic Astragali.
ti talis ludentes. In lusione talaria Q uatuor tali ef
ficiunt iactũ felicissimũ. Q uẽ ueneriũ nũcupãt: Et Ven⁹ iactus.
a poetis uenus uocitat̃. In ludo uero tesserario tres
tãtũ tesseræ sunt: quæ ex sex lateribus æquali latitu
dine planiciaꝝ quadratæ cõsiũt: græci cubos appel/
lant: qđ & nostri: ut. M. V arro. Gellius. Macrobius
V ictruuius tradiderũt: Inde cybeuticos dictus alea

tor: Tesserarius ludus nunc ubique gentiũ ubique locoꝶ ĩ usu quotidiano frequẽtissimus ẽ. tres tessere siue cubi: quos taxillos docti ĩdoctique falso nominitant: in alueolũ iaciunt sic enim tabula aleatoria nũcupatur. Cũ talis quatuor in ludo talario antiquitus uterentur. Hic scite apud epigrãmatistã tesseræ numero taloꝶ impares se se esse ꝓfitentur/ Vtinam ergo ut domũ repedemus/ Vtinã tesserarius ludus. Et oĩs alea dãnosa ac ꝑceps abdicari posset & tolli. Vtinã Aleatores. Quoꝶ uita & ars ludus est exterminari atque ĩterdici ne res quæ uoluptatis causa ut aiũt repta est ĩ mestitudinẽ luctũ egestata mortales impingeret. Dic queso Aleator non erubescis uel si erubescere nõ nosti nõ ne pallescis nõ ne ĩgemiscis? quoties audis te aleatorẽ nomine probrosissimo uocitari? quoties digito pretereuntiũ ob ĩsigne uitium demõstraris? Equidẽ malo uinolentus dici q̃ Aleator q̃ scortator: malo illo liquore mulceri qui letificat deos & homines: sine quo leticia esse in cõuiuiis nõ potest. Vnde & leticiæ bacchus dator a celeberrimis auctoribus dictus. q̃d si uitiũ est ut isti uolunt ꝓfecto est ignoscibile: neque ullis legibus interdictũ. Quinimo platonicæ leges: q̃bus nullæ sanctiores: uinolentiam & pocula largiora ꝑmittunt ꝑinde ac fomitem quẽdã ingenii uirtutisque ĩcitabulum: Asclepiades nobilissimus medicorum Vini utilitatem æquari uix deorum potẽtia posse pronũtiauit:

Vinũ eloquẽtes facit & ut inqt Oratius Flaccus. Fecũdi Calices quẽ non fecere disertũ: Cui subscribit poeta alter lepidissimus scribẽs possũ nil ego sobrius: bibẽti succurrũt mihi qndecim poetæ: Et cũ alea atq; fornicatio plenæ sint ãxitudinis & curæ Cõtra uinũ tristitiã discutit & nubila humani animi serenat. Estq; remediũ curarum: quæ Anxiferæ sunt & edaces p̃letissimũ: qđ Lyricus poeta cõmodissimo Epitheto dixit obliuiosũ. Vitã beatã nulla res alia magis efficit, q̃ animi securitas mentisq; tranquillitas. Hãc nobis uinũ parit. sõno accõmodatũ & securitatibus. Hoc certe fuit nepẽthes illđ qđ homerica helena thelemacho ꝓpinauit obliuionẽ tristiciæ ueniãq; afferẽs. Q đ utiq; oĩbus mortalibus foret ꝓpinãdũ: Vñ & nepẽthes ab effectu nũcupatũ: Q uod eo tristicia & luctus oĩs aboleat᷑. merito bacchũ ob tã suaue inuẽtũ Deũ finxit Antiqtas: Merito ĩ celo est uindemiator collocatus. merito bacchus ipse liber pater nominatus nõ tã ob licẽtiã lĩgue neq; ob libertatẽ boetiis datã q̃ qđ liberat seruitio curaꝵ animũ: Et ut morbis qbusdã Ita tristiciæ medet᷑. ꝓinde sãctissimus & uitioꝵ obiurgator seuerissim9 Seneca p̃cipe nõ dubitat liberaliores potiões eẽ haurien das & aliqñ usq; ad ebrietatẽ ueniẽdũ. Ad hæc ñ ne maximi heroũ regũ philosophoꝵ ebriosi atq; bibaces fuisse memorat᷑? Q uoꝵ exẽplis illustrib9 ebrietas ip̃a honestat᷑: Et uitiũ ebrietatis si mõ id uitium

Vinũ obliuiosum.

Nepenthes.

Vidbesmiator ĩ celo.

Vnde liber.

Hercules bibax.

Alexãder

Termulẽ tus.

Cato ui/ nos.

est, sit imitabile. Herculẽ inter heroas famigeratum quo nihil illustrius: ebriũ & cassabundũ fuisse accipimus: Ideoq; sciphũ illius poculũ esse ut liberi patris canthaꝶ: ob hoc fictores herculẽ cũ poculo figurant. Alexãder magnus, quo nihil maius, Vini auidissimus fuit ad temulentiãq; ꝓcliuior. Cato quoq; qui exẽplar uirtutũ & norma est: qui ut sapiens dictus Ita re uera fuit: Vino ĩdulsit, Ebrietatisq; hilaritate demulctus interdũ est: Cuius olim ebrii uelatũ Caput cum quidã quibus obuius fuerat retexissent Erubuerunt: Nimirũ quia ebrietas quoq; in catone uisa est uenerabilis: Ergo igitur cũ uiri tã clari. tam magni. tã sancti. Vino indulserit, cũ uinolẽti freq̃nter extiterit: Cur pudeat me & dici & eẽ temulentũ? Cur in me sit criminosum q̃d nõ solũ excusatur exemplis ueꝶ etiã defenditur: Deniq; Cur mihi dãnosum sit iudices si id facio q̃d hercules. Quod alexãder: quod Cato factitauerũt? Quorum auctoritas tanta est ut ebrietatem honestam magis efficere possint q̃ ipsi ex ebrietate turpes fieri.

Habetis perorationẽ meã in duos fratres alterũ fornicariũ alterũ aleatorẽ. Quoꝶ alterutrũ uestra pronũtiatione dãnari necesse est si nouissimã defũcti testatoris uoluntatem tueri uultis: qua animis uestris nihil debet esse sacratius: quãto enĩ uinolentia minor sit uitiositas fornicatione uel alea. uel utroq; scitis: Et hoc scio uos scire. Quo circa ꝓnuntiate iu

dices q̄so uel in hūc uel ī illū: ut ego sentētia uestra absolutus possim paternis bonis ꝑfrui comiter atq; hilariter: ut indulgēs uino excusabilis sim exemplo Herculis Alexādri & Catonis: quos uitæ duces hr̄e non solū uenia sed etiā laude dignum est. dixi.

Scortatoris & Aleatoris recriminatio aduersus Ebriosum.

e Sopi fabulatoris elegātissimi apologus iudices narrat: homines duas māticas hr̄e. Alterā anteriorē/alterā posteriorē: ī priore aliena uitia mitti. In ea quæ a tergo ē: Nostra occultari: quo apologo sciēter & festiuiter significat̄ mortales obseruar̄ papulas alienas ī ꝓpriis ulceribus īcuriosos. In alienis peccatis noscēdis oculatos eē in suis talpas: Neminē uidere qd māticæ ī tergo sit: Hoc cum impleris q; aliis Tum hodierno die ī fratre cognouimus: Qui ī negocio suo hebetior. In alieno acutior festucam ī oculis nostris aspiciēs trabē nō uidet ī suis: q copiose & elegāter ī meretricarios aleatoresq; porār Ebrietatē: Cui obnoxius ip̄e est: non solū dixit esse ignoscibilē: Ve℞ etiā si diis placet quasi expetibilē atq; dignā laude est conatus asserer̄. Nos uero iudices nihil uerrucas nustras cōuelantes simpliciter ingenueq; fatemur malū eē scortari/Et forū aleatoriū Calefacere: Sed maius malū temulētiā esse cōtēdi/

Apologus.

Mantica a tergo.

mus. Idq; euidentibus argumẽtis planũ faciemus. Vos quesumus ut sicut attẽte fratrẽ audiuistis/i fratres inuehẽtẽ: Ita lubẽtibus animis nos audiatis fratrẽ retaxãtes. Vt si quã ille uoluptatẽ maledicendo cepit: Eãdẽ male audiẽdo pẽitus amittat? qui cũ dixerit qđ uoluerit: nõ iniquũ ẽ si audiet qđ noluerit. Vestrũ erit officiũ iudices causa utriq; ꝑorata collatione uitioꝝ / de qbus agitˀ / facta solerterq; perpẽsa ferre sentẽtiã. Homo ut hic ordiamur ex animo & corpore cõpactus nihil habet pensius cariusq; q̃ se metipsum: Vnde fit ut animi ac corporis icolumitatẽ diligentissime custodiat: Et ea cũprimis appetat: quæ græci τα πρωτα φυσεωσ latini prima naturæ siue primigenia appellant: in qbus numerantur ualetudo sensus itegri & oĩum partiũ conseruatio qbus nõ pauci sũmũ hominis bonũ metiuntˀ: Et cũ uitæ ars prudẽtia sit: quæ iter bona animi potissimũ elucet eã ꝑcipue icolumẽ seruare debemus: ut uiuẽdi ratione cõstemus. Hæc igitˀ animi & corporis incolumitas cũ sit reꝝ omniũ ꝑciosissima: Cũ bõa animi & cõporis sint maxima bonoꝝ: qs nõ uidet id uitiũ longe maius esse habendũ: quo maiora & plura hominis bõa ꝓfligantˀ? Atq cuncta hæc ebrietate cõcutiuntˀ & uini crapula hebetescũt: Temulẽtia mẽtẽ obnubilat. Cõporis ualitudinẽ ꝓfligat: Nec nõ ẽ rei famæq; dispendiũ. Vetus uerbũ est sapientiã uino obũbrari: Quod uigorẽ animi ipedit ad ꝓcinc

Primigenia. Naturæ.

Sapiẽtiã Vino ob umbrari.

tum tendẽtibus qua inre subit admirari priscorum diligentiã:q significatissimo uocabulo uinum temetum appellauere: Ex eo quod teneat mentem ac tentet. Vnde & temulentia ebrietas nominata: Quid per deos fedius quid turpius eẽ potest: q̃ qđ homo extra hominem extraq; humanum ĩtellectumi p uinolentiã collocet̃: semet ipsum ignoret: nec plus sapiat q̃ bimus puer aut anniculus: Vini calentis asp'gine sanitas mentis expugnatur fitq; rerũ omnium obliuio morsque memoriæ: Non est temulenti animus in sua potestate mersus uino & ebrietate deuictus quod neq; fornicario accidit neq; aleatori: Et ut eleganter diffinit Seneca grauissimus uinosorum censor nihil aliud est ebrietas q̃ insania uoluntaria: non ne hoc probrum omni probro maius est hominem ultronea ĩsania oblectari: Cuius peculiare bonum est sapere & sanitate mẽtis perfrui: Adiice ex uino uertigines capitis, tecta mobilia: gradum Errabundum. Nam ut ait scitissime plautus luctator dolosus est uinum: pedes captat primulum: merito dixit Androcides sapientia clarus: sicut uenenum est homini cicuta: Ita & cicute uinum: intelligi uolens ueneni Venenum esse uinum. Quam multi morbi atq; egritudines ex uini intemperantia prouenîant quis ignorat: Cum hinc ulcera oculorum, neruorum resolutio tremulæ manus, Cum hinc Causones id est febres Estuãtes, Cum hinc pedes ulcerosi

Temetũ. Temulẽtia. Ebrietas quid. Luctator Vinum. Vinũ uenenum. Causões.

ac podagrici/Aliaq; innumera morbo℞ genera pro
ueniant. unde merito dici pōt: ebrietatē pœna p̄mit
Aīa ex ui comes. præterea quod non minus turpe est uino fe
no fetēs. tent ora nimio. & graueolentia hanelitus inficitur.
Vis uidere quā noxia ac pestifera res corporibus sit
uinū? ubi quispiā egrotat. statim ex p̄scripto medi/
co℞. uini potu interdicitur: Tāq̄ id fomentū incenti
uūq; morbi sit: Ad hæc rei suæ male consulit homo
Ebriosus. dum uina preciosa cum dispendio patri/
monii undiq; conquirit: dū uinū pluris q̄ au℞ facit:
Idq; iucundius q̄ solem intuet̄: Videmus quotidie
multos: nec enim ī re notissima exemplis opus est:
ad inopiam egestatēq; redactos ebrietate sumptuo
sa. Tanto labore & impendio constat quod mentē
mutet/ac furorem gignat. Et ita uinū sæpe causa ē:
ut patrimonia & opes decoquantur: ut uacantes po
tibus cōsumantur: sicut Solomoni plane credi con
uenit. Quāta autem labes infamiæ: q̄tū dehonesta/
Maledic/ mentum subsequat̄ id uitium homo nemo non ne/
tū ebriosi scit: Cū opprobratio ebrietatis īter cætera cōuitia sit
maledicētissima: cū quottidianū hoc maledictū tāq̄
Oenoba/ maximū ī altercationibus audiat̄: Achilles homeri
res. cus nō p̄brū ullū fedius īuenit: quo p̄scinderet Aga
Marer au mēnonē illū regē regū. q̄ ut οἰνοβαρής hoc est uino
gustini pressus atq; uinolētus appellaret̄: Olim diui Augu
mero bi stini mater. cū ab Ancilla p amarulētam īsultationē
bula. merobibula uocaret̄ tā fedum / tā erubescēdum/id

maledictum eẽ cognouit : ut cófestim dãnata ebrietatis feditate Ad sobrietatem sese cótulerit biberitq; deinceps uinum aquatissimum dilutissimũq;: Excutite iudices iudicia mortaliũ : Interrogate passim omnes. Audietis hominem ferme neminẽ eẽ : q nõ scortator & aleator a cõuitiatoribus cõpellari malit q̃ temulentus : adeo cunctis inoleuit intellectus rei fedissimæ spurcissimiq; conuitii. Adde quot rixas, quot cedes, quot facinora penitẽda, fecerũt hoĩes uino inflãmati. & bacchi hyrso ꝑcussi. Nã uinũ ut libris esdræ testatum est, seducit mentem, & uinolẽti sumunt gladios: q cum e uino emerserint & surrexerint, nõ meminerunt quæ gesserunt: ille Alexander magnus cuius Paulo ante o frater exemplo gloriabaris : Non ne clytum charissimum sibi ac fidelissimum inter epulas trãsfodit? Nõ ne amicos in temulentia plures iteremit? cuius exẽplum scriptores nõ ideo referunt ut nos ad ebrietatẽ inuitẽt ꝓut tu opinaris: sed ut ab ebrietate deterreãt: Cogita q̃s clades ediderit publica ebrietas: hæc gẽtes bellicosas hostibus tradidit, hæc cõtumacissimo & iugum recusantes ĩ alienum redegit arbitriũ: hæc inuictos acie mero domuit: Sic Syracusæ ĩ manum marcelli ditionẽq; Romanoꝝ ꝑuenerunt. Sic massagetæ, a ꝑsis ꝓfligãtur: & uino mersi capiuntur. Quod igitur iudices uitiũ fedius ꝓbrosius, deterius, esse põt? q̃ ebrietas? qua sanitas mentis concutit̃ : ualitudo corpo-

Esdra.

Clytus interfectus ab alexãdro.

In temulentiam.

tris profligat͛: pr͞imonia atterrũt͛, fama pulsat͛, quã rixæ, cedes, ĩfãda facinora nec nõ urbiũ excidia sub sequũt͛. Stoicoꝝ dogma: quo callide magis q̃ uere tradit͛ ισατα αμαρτηματα ειναι. id est peccata paria eẽ: quotidie refellit uita, sẽsus cõis ĩpugnat ui tia nr̃a redarguũt: q̃ haud dubie ĩparia & aliud alio maius esse nemo non cernit: hoc etiam cecis liquet ebrietatis labem tanto q̃ scortatus & aleæ esse fedio rem, quanto plura preciosioraque sunt illa: quæ per temulentiam amittimus q̃ quæ per aleam scortatio, neq; deperdimus. Verũ audi frater quo rem dedu camus: sint cætera omnia inter nos paria, uel si ita mauis, sint ĩ nobis duobus flagitiosiora. sit fornica tio, sit alea, uitiositas fedior q̃ temulentia sit tua me lior q̃ nostra cõditio: uincas tu ex reliquis partibus. Vnum tamẽ nobis concedas. uelis nolis necesse est mentem ebriosi concuti, ingenium obnubilari, sen sus omnis fieri lapsabundos & hominẽ exire ex ho minis potestate: quo cõcesso uictores sum⁹: cũ huic uel soli uitio par sit nihil. & nihil secũdum: finge, ex cogita, cõminiscere qđ lubet nũq̃ tñ ĩpetrabis qn no bis cõstet mẽs & aĩus: quæ ĩ te ebrietas concutit atq; demẽtat: Demẽtia aũt mẽtis & ĩsanitate aĩ gliscẽte hõ hoĩs nomẽ amittit: & nihil fer̃ differt a brutis ani mãtib⁹: ex quo fit omniũ deterrimus fedissimusq;. Quod autem frater uinum preconio laudis extulit & ex sententia Asclepiadis uix deorum potentia

Peccata ĩ paria.

Ebrietas demẽtat.

æquari posse pronũciauit Vossellis pugnat nõ gla
dio: cũ neq nos inuiti iudices bibamus/neque uinũ
culpem9 sed uinolẽtiã: Scim9 duos eẽ liquores cor
poribꝫ hũanis gratissmos ĩtus uini foris olei: scimus
nihil uiribꝫ cõporis eẽ utilius uĩo si modus adsit: sci
mus uĩo stõachũ recreari/appetẽtiã ciboꝝ ĩuitari/tri
stitiæ curã hebetari/algorẽ expelli sõnũ ɔciliari: sed
si modice/uel poti9 ɔtra modũ hauriat: fuit ergo sup
uacãea illa ĩ uini laudes excursio qđ nullus ĩfamat:
Veꝝ enĩuero ebrietas q̃ đ agit ebrius q culpat/q̃ ex
cusatõe excusabilis fieri põt? q̃ đfẽsiõe đfẽdi? an au
ctoritate platonis te ĩpm tutaberis? quẽ ueluti temulẽ
tiæ suasorẽ ac magistrũ citasti: falso: scito.n.bone fr
lege platõica ebrietatẽ istã turpissimã: q̃ labefacere &
ĩmiuere hoĩum mẽtes solet: cui9 reatũ hodie tu susti
nes: mĩme laudari: sed liberaliorẽ paulo iucũdiorẽ/
q uini ĩuitationẽ: q̃ fieret sub qbusdã q̃si magistris
cõuiuioꝝ sobriis: n̄ ĩprobari: ĩmo ut scias decreta pla
tõica nõ a te stare sed a nobis: ĩtellige q̃tope ab illo
culpet ebrietas. decernit diuĩus pħs pueris merũ aq̃
potũ: uĩoq iterdicto uetat ignẽ igne ĩcitari. idẽ iubet
ſpõsũ & ſpõsã dare opã liberis & abstemios eẽ ut cõ
ceptus fiat solidus & qetus/cũ ebrii tãq̃ mente capti
ad generationẽ sint iutiles. qppe cũ uerisimile sit ex
temulẽtis fetus tã mẽbris q̃ moribus tortuosos pge
nerari. Quod herculẽ bibacẽ Alexãdrũ temulentũ
Catonem uino hilarari solitum teq illorum ĩmita/

Duo li/
quores.

Sẽtentia
platonis.

torem esse gloriabūdus memorasti. dic quæso o frater placent ne tibi tanti uiri pro archetypo & exēplari quod sequaris? Age dum imitare illos totos. & sicut uitii assectator uideri uis sic imitator esto uirtutū ꝑge ꝑ illoꝝ cuncta uestigia: effinge nobis ac redde monstrorum profligatione Herculem, reꝝ magnitudine Alexandrum. morum sanctitudine Catonem: Tunc in te tā ignoscibilis erit ebrietas q̄ fuit in illis: Tunc nemo tibi negocium facesset: Tūc nobiscum tibi nulla erit controuersia de paterna hereditate: Cedemus ultro bonis: eris tu extra oēm iudicii Aleā sequestratus: Nos duo inter nos disceptabimus, uter ex nobis sit exheres ꝓnunciādus. te in tuto, te in uado salutis collocato. Sed quæ est ista peruersitas improbitas, iniquitas? uelle magnis heroibus uitiositate esse cōsimilē, uirtutibus uero longe dissimilem? uelle sequi fugienda, fugere sequenda, uelle mala imitari bona nō aspicere? placet tibi i Catone ebrietas? placeat & grauitas, frugalitas, integritas, doctrina, mores, cæteræq; uirtutes oēs. quaꝝ dictus ē norma, auctor, exēplar, Scito tamen magnos illos uiros nō uino ingeniū mentēq; ut tu: quotidianis ebrietatibus īgurgitasse. Nec enim i pectoribus magnis ullum eē pōt honestoꝝ turpiūque cōsortiū. Sed ꝓ somēto laboꝝ quos dies noctesque exantlabāt sese īterdū largioribus poculis inuitasse: Quoꝝ labecula uirtutibus obūbrat̄. Ad quos cū tu nulla

Imitādæ uirtutes uitiosoꝝ.

Laus Catonis.

exparte laudabili aspires/desine illoꝶ exemplis/tua ꝓbra fulcire: Quoꝶ uirtutes nõ assequeris. Desine illos iactitare qui abste hoc in iudicio noīati faciunt cām tuā fediorē/turpiorē/deteriorē/q̄ si nusq̄ noīasses. Demiramur o frater te ī hac noīatiōe silēter ꝑteriisse Tiberiū Cæsarē/cuius utpote maximi Romanoꝶ impatoris exēplo cā tua roborari potuisset: qui pp nimiā uini auiditatē/ꝓ Tiberio Claudio Nerōe. Biberi⁹ Caldius mero uocabat̄: q pisonē urbis Romæ ꝑfectū fecit: qđ biduo cōtinuo duabusq̄ noctibus p potationē apđ se ipsum cōtinuasset. Atq exēpla uitiosoꝶ quāuis illustria magis officiunt uiolētiæ reo q̄ patrocināt̄. Quod si iudices ī uitiis defendēdis atq̄ excusandis ualeat auctoritas prīcipū/nos quoq̄ maximi impatores excusāt: Nāq̄ memoriæ ꝓditū ē Cæsarē Augustū: q uiuus habitus ē diuus. quo nihil maius/meliusue terris: fuisse aleæ cupidissimū/& diebus festis/ꝓfestisq̄ lusisse: Claudiū quoq̄ impatorē de arte Aleæ librū cōposuisse cuius studiosissimus adeo fuit: ut solitus sit ēt ī gestatorio ludere: Meretricarios uero extitisse tā multos: ut Solomon Quo nil sapiētius/greges cōcubinaꝶ ꝓpe ī numerabiliū habuisse ꝓdat̄. ut Cæsarē dictatorem/omniū mulieꝶ uiꝶ dictitauerit. Sed nobis uitia nostra diluer̄ exēplis prīcipalibus nō ē in aīo. nec libet ea defensione: quæ haud dubie potētissima ē/uti: ut dicamus nihil eē ī reꝶ natura tā necessariū/tāq̄ ex/

Biberius Caldius Mero.

August⁹ aleator.

Claudius liber de alea.

Solomō meretricarius.

petibilē q̄ uenериū cōcubitū: Quo ex terris sublato cūcta animātiū genera citissime d̄ficiāt atq; itermoriāt̄ necesse ē. excedat age dū ut Senecæ uerbis utar rebus humāis uenus orbis iacebit sq̄lido turpis situ. Tolle ex cōmertio mortaliū meretricias amationes cūcta uidebis misceri p̄turbariq; libidib9 icestis. nō iuuat ī iudicio corā uobis iudices: Allegarī aleā illicē eē uitæ uoluptariæ atq; aīoꝶ oblectamētū qua ocio si mortales estiuoꝶ dieꝶ æstus torētissimos fallunt: q̄ a cibo a mēsa salubriter utunt̄/cū id horæ ex p̄cepto maximoꝶ medicoꝶ oīs aī corpisq; Agitatio sit ī/utilis: Sed nobis nihil ꝓsint hæc admīcula iudices Ad cām nr̄am roborādā. īmo simpliciter & īgenue ꝓfitemur nos eē crimiosos/nos uitiosos/sed crimiosiorē/sed uitiosiorē eē fratrē īdubitanter asserimus. idq; uidemur argumētis satis ꝓbabilib9 hacten9 demōstrasse: Veꝶ ut uobis iudices hoc magis liq̄at: ut feditas tāti uitii fiat manifestior: dēiq; ut scrupulus nullus mētibus ur̄is īhereat/qn uinolētū/fornicario Et lusore fediorē uitiosiorēq; iudicetis/libet hoc potissimū in loco rhetoricari: Et quoniā aduersarius p exēpla sētētiasq; nobiliū scriptoꝶ expatiatus ē nos quoq; exēplis nos dictis p̄hoꝶ oratoꝶ/ecclesiasticorū/edocēter explicabim9 ebrietatē fuisse sēp apd̄ priscos d̄testabilē: ꝓscissāq; cōuitiis ab optimis q̄busq; p̄ide ac īsigniter p̄niciosā. Erūt hæc n̄ iucūda cognitu/nec īutilia ī latu/nec eruditis aurib9 asp̄nāda: uos

mõ ut attẽte ꝑterita audiuistis ita attẽte ac lubẽtibꝰ aĩs reliq̃ auditote: lacedemõii illi frugalissimi. Et ly curgi legibꝰ bñ ĩstituti. cũ ab ebrietate pinde ac re fe dissima iuuẽtutẽ abduceř uellẽt hũc morẽ obserua bãt, ut ĩfestiuitate seruos q̃ ilotæ uocãť largo mero ĩ gurgitatos ĩ cõuiuia iuuenũ ꝺduci iuberẽt: ut illi spe ctãtes ebrioꝝ turpitudinẽ ebrietatẽ ueluti rẽ fedã ac ꝺformẽ ꝓhorrescerẽt: Plato, Aristoteles. Eusebiꝰ, & maxius medicoꝝ galenꝰ, dilaudãt legẽ carthaginẽ siũ: q̃ dũ militãt & castrẽsibꝰ rebꝰ ĩcũbũt uinũ nullꝰ gustař ꝑmittiť, sed oẽs toto militiæ tẽpe aquã bibũt Tãq̃ uĩo ad ferẽdũ laborẽ hoĩes remollescãt. Cæsar auctõ ẽ sueuos germãiæ populos uinũ ad se oĩo ĩpor tari ñ sineř, qꝺ ea re subneruari corpa arbitrãť: chere mon stoicꝰ narrat priscos egypti sacerdotes carnibꝰ & uĩo sẽp abstĩuisse, ex eo tẽpe quo cepissent diuĩo cultui oꝑari: ut sẽsus tenuitate forẽt uegetiores. Iose phꝰ, philo, eusebius, hierõymꝰ ꝓdiderũt Esseos ĩ iu dea abstemios fuisse & ĩuinios: quotidianũq; ieiũiũ uertisse ĩ naturã: apꝺ Romãos atq; oĩ ĩ latio femĩæ etatẽ abstemiã egisse hoc ẽ uĩo abstĩuisse memorãť. Qꝺ si ulla ĩuenta eẽt uinũ bibẽs, mõte mulctabať, Vt auctor ẽ Diõysiꝰ ĩ libris ãtiq̃tatũ: ex nr̃is quoq; celleberrimi scriptores scripsere uxorẽ egnatii qꝺ ui nũ bibisset e dolio ĩterfectã fuste a marito, eũq; cedis a romulo absolutũ: Fabiꝰ pictor ĩ ãnalibꝰ suis tradi dit mr̃o nã qꝺ loculos ĩ q̃bꝰ erãt claues uĩariæ cellæ.

exẽplum laconicũ.

Ilotæ.

Lex poe norum.

Sueui.

Egyptii sacerdo tes sobrii.

Essei inui nii.

Feminæ R. abste miæ.

resignauisset, a suis iedia mori coactam. Cn. Domitius iudex mulierē dote mulctauit: qđ uinū bibisset uiro īsciēte. ob hoc ꝓpīq ut inqt. M. Cato & repetit Tertullianus in Apologetico osculū feminis dar̃ soliti erāt: ut spiritu indicarent̃ an uinū olerēt: & medi usfidius usu uini īmodico ianua uirtutis claudit̃, uitiis apit̃. Apollonius Tyane9: quo nil sanctius nil diuinius īter hoīes: fuit hydropota hoc est aquæ potor uinū tāq̃ ingenii pestē reformidans. Diuus Hieronymus p̃cipit uirgini Christianæ, uinum tāq̃ uenenū eē fugiēdū: idē clericis uino ꝓpe īterdicit: qui scribens ad Nepotianū nūq̃ inqt uinū redoleas: ne audias illud philosophi: hoc non ē osculū porrigere sed uinum propinare. M. Tullius inter pleraq; alia ꝓbrosa, quæ Pisoni obiectat, id quoq; maximo probro dat, ꝙ uinolētus ore fetido teterrimā popinā inhalasset. Quid multa? deus in leuitico ad Arron archiierea hoc ē pontificē uinū inqt & oē qđ inebriar̃ pōt nō bibetis: tu & filii tui qñ intrabitis tabernaculū testimonii ne moriamini: qn etiā dei cōsectaneus electiōis uas. & scripturaꝝ sanctaꝝ armariū apostolus Paulus uinolētiā dānās ī epistola ad Timotheū p̃cipit episcopū sobriū eē debere: minimeq; uinolētū: hic ī decretis canonicis est illud memoratissimū: Vinolētum sacerdotē. & Apostolus dānat & uetus lex ꝓhibet: Sacerdotes q ministrāt in tēplo dei ꝓhibent̃ uinum bibere & sicerā: ne crapula & ebrietate

Osculatō feminaꝝ.

Apolloni us hydro pota.

Vinū uenenum.

Arron archiereus.

Pauli p̃ceptum.

Corda eorũ prægrauẽtur: Sicerra aũt hebreo sermo ne oĩs potio nũcupat᷑: qua qs ĩebriari potest: Quic qd inebriat statũ mẽtis euertit. Ante diluuiũ homi nes erãt sicci sobrii iuinii nullo uini usu nulla cultu ra uineaꝝ: post diluuiũ ut sacris litteris ꝓditũ ẽ Pri mus Noe plãtauit uineã bibẽsq; uinũ illico inebria tus est. Itaq; nec uinũ suo pepcit auctori. In penta teucho quoq; legimus Ebrietatẽ ĩcesti causã fuisse: Cũ patrẽ lotopeã filiæ inebriassent. moxq; ex ebrie tate ad incestũ cõcubitũ ĩfandũq; illexissent. Ex illo tẽpore mortales uini feruor, Ex feruore ebrietas ex ebrietate ĩuerecũdia, ĩcestũ, furor, inuasit: Tũc temu lẽtia uariis motibus mẽtes hominũ cõcutere cœpit: Ita ut alii fierẽt Rixosi & furẽtes, alii iocosi & loqua ces, alii sõnulẽti, Alii lachrymabũdi, Et. n. uinũ eã dẽ ui habet quã bilis atra uariã scilicet & multifor mẽ, sup qua re, nobile est problema nobilissimi phi losophoꝝ Aristotelis. Vnde uidet᷑ Oratius Flaccus illd᷑ mutuatus, O nata mecũ cõsule mãlio, seu tu q̃ relas siue geris iocos, seu rixas, & insanos Amores: seu facilẽ pia testa somnũ: diõysi⁹ q̃ uulgo bacchus quẽ ethnici scriptores uini reptorẽ ꝑhibẽt: cornutus figuratur, nõ tã q̃ boues cornigeros iugo copulaue rit: Vt Diodorus credidit q̃ qd᷑ ex uini feruore temu lẽti ad temeritatẽ ꝓcliuiter erigãtur fiãtq; ĩpetuosi: & q̃si cornupetæ. Tunc paup sumit cornua, Tũc hu militatis oblitus erigit᷑ ĩ tumorẽ: Qd᷑ uero bacchũ

Ante diluuium abstemii. Noe inebriatus. Ebrietas origo incesti. Vis uini multiformis. Vinũ ut bilis. Bacchus cũ cornibus.

inter deos relatū & uindemiatorē inter sidera collo/
catū iactāticulus frater gloriosa pdicatiōe narrauit/
nihil sane id ad causam ipius fulciendā pficit. Aut
si cōmēta poetica p argumētis ualēt/ualeat & illud.
Quod uenus nostra Clarissimū sibi in celo sidus
uēdicauit: qd uenus inter celicolas Dominat cuius
natura cūcta generātur in terris: Quā almā quam
diuū hominūq; uoluptatē celeberrimi cōditores ap
Anacharsis. pellāt: Ad hæc anacharsis ille: q apd socordissimos
scythas sapiēs natus est pdidit uitem/uuas tris ferre
primā uoluptatis secūdam ebrietatis/Tertiam cōtu
Tres uuæ in uitæ. meliaꝝ: Esopus fabulator cōsimile qddā dixisse tra
ditur. Celebre est illud sapiētis uiri: siue is Esopus/
siue anacharsis siue alius quispiā fuerit/dictū super
Prima. Cratera ad sitim. mēsam: prima inqt Cratera ad siti pertinet Secūda
ad hilaritatē Tertia aduoluptatē/quarta ad insaniā:
si quartū poculū potores reddit īsanos quid quater
quaterna qd quater dena/pocula efficient? nō ne su
pra omnē furorem/supra omnem insaniam reddēt
insanissimos? Atqui cōstat uinolētos homines q̄to
plus biberint tāto plus sitire/Et exbibēdi cōsuetudi
ne augeri auiditatem. Vt merito hoc genus homi/
nes ad perdenda uina geniti eē uideātur. Nouellius
mediolanēsis Tribus congiis epotis uno ipetu tri/
cōgius cognominari nō erubuit: gloriā scilicet ex ui
Tricongius. tio fedissimo captās/& cū oē uitiū tāto criminiosius
sit quāto maior est ille qui peccat/qua nota: quo p/

bro uellicādus ꝑscidēdusq; ē Bonosus Romanus imperator? Quē miramur a fratre ꝓteritū esse ī mētione uinolētoꝝ: Qui bibit quātū hominū nemo: De quo Aurelianus dicere solebat non ut uiuat natus est sed ut bibat: qui quātū bibendo turpiter ingesserat tantū meiēdo turpius egerebat: qui supatus a Probo cū uitam laqueo finiens se pēsilem fecisset iocus īnotuit. Amphorā pēdere nō hominē: proclamat Solomon luxuriosa res uinum / & tumultuosa ebrietas / quicūq; his delectatur non erit sapiēs: Idē interdicit / ne simus in cōuiuio potatoꝝ. subrisimus paulo ante iudices audiētes fratrē incōtinentes atq; intēperantes appellātem eos / qui aphrodisia colunt indulgētq; rebus ueneriis citantēq; Aristotelis testimoniū. Ex ꝓblematis: tāq̄ Aristoteles solos ακολαστουσ και ακρατεισ .i. intemperantes & incontinētes homines ueneríos mulierariosq;: appellādos esse censeat. Agedū recita q̄so bone frater totū Aristotelicū ꝓblema: uidebis te quoq; eodē loco habēdum eadem suggillatione notādum. Eisdem uocabulis nominādum esse. Et.n. ut res tota iudices colliq̄scat scribit inclytissimus philosophoꝝ: quiq; esse hoīum sensus: ꝑ quos uoluptas q̄rat̃: oēmq; ex his ímodicā uoluptatē / turpē atq; īꝓbā existimari. sed enī īqt q̄ nimia ex gustu & tactu ē: ea uoluptas omniū reꝝ fedissima ē: eosq; maxīe q duab⁹ istis belluinis uoluptatibus se dediderūt incōtinētes appellare

Bonosus Bibosus.

Amphorā pēdere nō hoīem

Intēperātes īcontinentes.

Voluptas ex gustu & tactu pecunia.

solemus:tanq̃ in pecudum ferorũq; animalium nu
mero habeatur quisquis est his serinis uoluptatib9
deuictus:Cũ ceteræ ex tribus aliis sensibus ꝓueniẽ
tes hominũ eẽ tantũ ꝓpriæ uideãtur:Hæc sunt Ari
stotelica.hæc ex prõptuario philosophico ꝗprõpta:
Vbi nõ minus uoluptas gustatus:qua haud dubie
potus quoq; cõtinet͛,q̃ uoluptas tactus cõcubitusq;
taxat͛.q̃ aũt ridiculũ sit.Id alteri opprobrare qđ ĩ te
statĩ retorqueri possit nullus ignorat. Verum anteq̃
digrediamur ab huiusce fedissimæ uitiositatis insec
tatione,subiiciemus opera ebrietatis utentes nõ no
stris uerbis sed plinianis:quæ ĩ ore ĩ pectore omniũ
habenda sunt,dignaq; quæ ubiq; nõ ibi tantũ me-
morentur:ad castigandã hanc inexplebilẽ bibendi
auiditatem audite ergo Plinium ĩ temulentiæ uitia
sic perorãtem. Tũc auidi Matronam oculi licentur
Tunc animi secreta proferuntur.Alii testaméta sua
nuncupant. Alii mortifera loquuntur : redituras q;
per iugulum uoces non continent : q̃ multis ita in-
teremptis. Vulgoq; ueritas iam attributa uino est.
interea ut optime cadat solem orientem nõ uident,
ac minus diu uiuũt. Hinc pallor & genæ pendulæ:
oculorum ulcera:Tremulæ manus effundentes ple
na uasa & quæ sit poena presens , furiales somni &
inquies nocturna. premiumq; summum ebrietatis
libido portentosa , ac iucundum nefas.postera die
ex ore halitus fetidi,ac fere rerum omnium obliuio,

Verba. Plinii in Ebrieta-tem.

morſq; memoriæ: Rapere ſe ita uitam p̄dicant cum priorem diem quotidie pdant: illi uero & uenientē. Hæc pliniana ī temulentos poratio: hæc caſtigatio cenſoria tā ſeuera tā luculenta, tā uera, quē nō reuocet ab ebrietate ad ſobrietatē? a meracis potionibus ad dilutiſſimas aquatiſſimaſque? a uinaria cæna ad prandiū caninum? Quis hæc audiēs: Quis hæc legens nō repēte temulentiā fugiat ac execret, pinde quaſi uitioꝝ oīum fediſſimā ſpurciſſimā, defamatiſſimā? Quis iudex ea auctoritate ea ſapientia p̄ditus, qua uos eſtis, non eueſtigio ꝓnūciet cōtra ebrioſum cōtraq; ebrietatem? ſed iā tempus eſt canere receptui: ne dū uicē taliōis īplodimus: Dum fraternā taxationē retaxamus, dū mutua flagitii exꝓbratiōe par pari referre ſtudem9, īmodici atq; īmoderati fuiſſe uideamur. Adnotaſſe uos iudices iā dudū credimus aliquanta nos, quæ obiectauerit frater, irrefutata irrepcuſſaq; quaſi diſſimulāter p̄teriſſe. Ita eſt iudices, nec īficias imus. Nā eius tātū eſt, q ſe īpeccabilem & ut græci dicūt αναμαρτητον oſtendere uelit: ꝓbra & criminatiōes oīs ſingillatī diluere atq; refellere. Nos uero noſtras noxas, nr̄a flagitia neq; inficiamur ut inſontes: neq; excuſamus ut multi: neq; iactamus ut frater. Fedū eſt turpe eſt ludere & fornicari. Erubeſcēdū nomē eſt meretricarii & aleatoris. Crimen utriuſq; nr̄m īfame, detrimentoſum, rep̄henſibile eſſe nō negamus: atq; etiā ultro ꝓfite

Prādium Caninū.

Epilogus

mur. sed uitiositatem fraternam nostræ uitiositati/ nostrisq; flagitiis asserimus esse anteponēdā. Diximus ex ebrietate nō solū famā & opes labefactari/ qđ in nobis potissimū carpsit frater: sed mētem animū sensus oēs cōcuti/ mutari/ pturbari euidētissime docuimus Qua feditate nil fedius: quo uitio nil uitiosius esse aut dici pōt. Ostēdimus q̄tas clades exitia funera mortalibus ebrietas intulerit. Catalogo quoq; quasi quodā p exēpla per auctoritates p dicta nobilium cōditoꝝ decurrimus indicātes quēadmodū Temulētia omnibus seculis supra oēm uitiositatem dānata conscissa infamata ē. Qđ supest/ uestræ prudentiæ ē iudices/ uestræq; grauitatis diligēter crimina nostra pensitare: & uelut ī librili collocata perpendere: & quem ex nobis tribus turpiorem fedioremque iudicaueritis/ in illum pronunciare. Nihil. n. ueremur: quin secundum nos pronūcietis/ quin uobis/ qui sapientissimi estis: idē uideatur/ qđ tot scriptorib9 celeberrimis uisum ē. Qđ rōes suadent/ exēpla corroborāt: sensus cōis affirmat. Itaq; causam nostrā iudices fidei uestræ prudentiæq; cōmittimus. & si apte cognoscitis: sicut ꝑfecto nostis/ ebrietatem longe fediorem esse atq; uitiosiorem/ ex hæredate q̄sumus fratrem: & nos iudicio uestro liberare: Sententiis absoluite: ut hæreditate paterna beneficio uestro perfruamur. Diximus.

.:. F I N I S .:.

Impressum Bononiæ a Benedicto Hectoris Dili-
genter & emendate Anno Salutis Milesi
mo undequingentesimo. Illus. Io.
Ben. Reipu. Bononiensis
habenas feliciter
moderā-
te.

REGESTVM Huius operis. a. iiii. b. iiii. c. ii.

